

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

9/S-son (4-jild)

2024

SCIENCEPROBLEMS.UZ

**IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI**

№ 5/9 (4) – 2024

**АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-
ГУМАНИТАРНЫХ НАУК**

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2024

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti.

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori, O'zbekiston Milliy Universiteti;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Milliy Universiteti.

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Toshkent moliya instituti;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Bojxona instituti;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent, Farg'ona politexnika instituti

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b, Toshkent moliya instituti;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari

nomzodi, dotsent, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori, "Tashkent International University of Education" xalqaro universiteti;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent, Jizzax pedagogika instituti;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent, Andijon davlat tibbiyot instituti, Ijtimoiy-gumanitar fanlar kafedrasini mudiri;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent, Buxoro davlat universiteti.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat universiteti;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor, Samarqand davlat chet tillar instituti;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, Samarqand davlat universiteti;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b., Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Davlat boshqaruvi akademiyasi;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori (PhD), O'zbekiston Respublikasi Sudyalari oliy kengashi huzuridagi Sudyalari oliy

maktabi;

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi, Toshkent davlat yuridik universiteti;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat yuridik universiteti;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori, Toshkent axborot texnologiyalari universiteti huzuridagi pedagogik kadrlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tarmoq markazi;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor, Qarshi davlat universiteti;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori, Iqtisodiyot va pedagogika universiteti;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti;

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), Samarqand davlat universiteti.

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent, O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD), Samarkand viloyat IIB Tibbiyot bo'limi psixologik xizmat boshlig'i.

22.00.00- SOTSILOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

SodiqovaShohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

07.00.00 – TARIX FANLARI

<i>Насретдинова Дилфуза Мухаммадиновна</i> ЖЕНЩИНЫ ТАТАРКИ В КУЛЬТУРНОЙ ЖИЗНИ ТУРКЕСТАНА	13-19
<i>Хужаниязов Уктам Ешбаевич</i> ҚОРАҚАЛПОҚ ДАВЛАТ АКАДЕМИК МУСИҚАЛИ ТЕАТРИ МУСТАҚИЛЛИК ЙИЛЛАРИДА	20-25
<i>Saidaxmatov Sharifbek Toshpo'latovich</i> SURXONDARYO VA QASHQADARYO VILOYATLARIDA DEMOGRAFIK O'ZGARISHLAR, AHOLI BANDLIGI VA MIGRATSIYA JARAYONLARI	26-32
<i>Yakubov O'tkir Shermamatovich</i> XX ASRNING UCHINCHI CHORAGIDAGI IQTISODIY, IJTIMOIIY O'ZGARISHLAR VA ULARNING DEMOGRAFIK JARAYONLARGA TA'SIRI	33-37
<i>Саидбобоева Гулзора Нематжоновна</i> ЎРТА ОСИЁ ЭНЕРГЕТИКАЛАРИНИНГ I СЪЕЗДИ ХУСУСИДА	38-43
<i>Muminov Orifxuja</i> QIZILQUMNING LANDSHAFTI VA TARIXIY GEOLOGIYASI	44-49
<i>Avalova Gulshod Murodullayevna</i> HOJI BEKTOSH VALI – MUTASAVVUF FAYLASUF. HOJI BEKTOSH VALI MAJMUASI: TARIXI VA BUGUNGI KUNDAGI AHAMIYATI	50-55
<i>Айтмуратова Жанылсын Жалгасовна, Жамалов Нурлан Юсупович</i> БУЮК АЛЛОМАЛАРИМИЗНИНГ МЕРОСИНИ ЎРГАНИШ АСОСИЙ ВАЗИФАМИЗ	56-61
<i>Qurbonova Marg'uba</i> TIL SOHASIDAGI O'ZBEKISTON HUKUMATI SIYOSATI, O'ZBEK TILINING DAVLAT TILI SIFATIDAGI NUFUZINI OSHIRISH ISTIQBOLLARI	62-68
<i>Shoto'rayeva Sitora Xudoyberdi qizi</i> BUXORO XONLIGIDA TOJIDDIN HASANXOJANING TUTGAN O'RNI VA IJTIMOIIY FAOLIYATI	69-72
<i>Убайдуллаева Моҳисадаф Суннатилла қизи</i> ҚЎҒИРЧОҚ ЎЙИН ЭНГ ҚАДИМГИ НОМОДДИЙ МАДАНИЙ МЕРОС СИФАТИДА	73-76
<i>Xoliqulov Rustam Sharipovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA KAMBAG'ALLIKNI QISQARTIRISH SOHASIDAGI AMALGA OSHIRILAYOTGAN CHORA-TADBIRLAR	77-82
<i>Fayziyev Farrux Uktamovich</i> IMKONIYATI CHEKLANGAN INSONLAR O'RTASIDA O'TKAZILADIGAN XALQARO SPORT MUSOBAQALARINING RIVOJLANISH TARIXI	83-90
<i>Азаматова Гулмира Байирбековна</i> МЕҲНАТ МИГРАНТЛАРИНИ ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ Қўллаб-қувватлашнинг АЙРИМ ЖИҲАТЛАРИ	91-96

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

<i>Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna, Abduvohidov Behzod</i> ISHBILARMONLIK MUHITINI SHAKLLANTIRISHDA KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIKNI O'RNI	97-107
<i>Абдуллаев Алтинбек Янгибаевич, Холиёров Парда Саъдуллаевич</i> КОРХОНАЛАРДА ИНВЕСТИЦИЯЛАР ҲИСОБИНИНГ ИЛМИЙ-МЕТОДОЛОГИЯСИНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ	108-124
<i>Payazov Murod Maksudovich</i> “O'ZBEKISTON TEMIR YO'LLARI” AJDA YO'LOVCHI TASHISH TIZIMINI MODERNIZATSIYALASH DAVR TALABI	125-131
<i>Юнусов Бегенч Мавланбердиевич</i> ИҚТИСОДИЁТ ТАРМОҚЛАРИДА ИШЛАБ ЧИҚАРИШ РИВОЖЛАНИШИНИ БАШОРАТЛАШ, УЛАРНИНГ МЕТОДОЛОГИК АСОСЛАРИ	132-143
<i>Qo'chqarov Baxtiyor Hoshimjanovich, Sayitbaev Shermirza Datkamirzaevich</i> KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIK SUBYEKTLARINI AYLANMA VOSITALARINI SHAKLLANTIRISHDAGI MUAMMOLAR VA RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI	144-151
<i>Мадрахимов Кахрамон Эгамберганиевич</i> МИНТАҚАВИЙ ИҚТИСОДИЙ СИЁСАТНИНГ СТРАТЕГИК УСТУВОР ЙЎНАЛИШЛАРИ	152-161
<i>Palvaniyazov Anvar Amatovich</i> MAMLAKAT IQTISODIYOTIGA XORIJIY INVESTITSİYALARNI JALB ETISHDA INVESTITSION SIYOSATNING AHAMIYATI	162-165
<i>Raximbayev Akmal Azatboyevich</i> HUDUDLARDA SANOAT AGLOMERATSIYALARINI SHAKLLANTIRISH BO'YICHA XORIJIY TAJIRIBALARDAN FOYDALANISH	166-172
<i>Raxmanova Rushana</i> O'ZBEKISTONDA TURIZM RIVOJI VA KADRLAR TAYYORLASHDAGI MUAMMOLAR	173-178
<i>Xayrullayev Shaxram Yunus o'g'li</i> SAMARQAND VILOYATIDA XIZMAT KO'RSATISH SOHASINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI VA DINAMIKASI	179-186
<i>Qodirov Bahodir Tursunovich</i> “QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI”NING O'ZBEKISTON IJTIMOIIY-IQTISODIY TARAQQIYOTIDAGI O'RNI	187-192
<i>Bekjanov Dilmurad Yuldashovich, G'oyibnazarov Muxammad Xamidbekovich</i> LIZING MUNOSABATLARINI RIVOJLANTIRISHDA SAMARALI MARKETING STRATEGIYALARINING AHAMIYATI	193-199
<i>Masharipova Durdona</i> RAQAMLI PLATFORMALARNING GLOBAL TASHQI SAVDOGA TA'SIRI: IMKONIYATLAR VA MUAMMOLAR	200-206
<i>Нурмухамедова Барно Исмаиловна, Урунова Гульнара Чарикулиевна</i> ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ РЕАЛИЗАЦИИ ИНИЦИАТИВНОГО БЮДЖЕТИРОВАНИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	207-213

<i>Xidirova Marg'uba Rustamovna, Zakirov Asilbek Adilovich</i> KORPORATIV BOSHQARUV MEKANIZMLARI ORQALI AKSIYADORLIK JAMIYATINING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH	214-218
---	---------

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Ismoilov Maxamadixon</i> TALABALARDA FALSAFIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING DOLZARB MUAMMOLARI	219-223
<i>Shaydullayev Normuhammad</i> INSON VA JAMIYAT O'ZARO ALOQALARI: MUVOZANAT VA RIVOJLANISH	224-228
<i>Раджапбоева Хуршида Мақсудовна</i> ШАРОФ РАШИДОВ БАДИЙ-АДАБИЙ МЕРОСИДАГИ ЭСТЕТИК КЛИШЕНИНГ УНИКАЛ ЎЗИГА ХОСЛИГИ	229-233
<i>Abdullayeva Marhabo Uskinbayevna</i> YUSUF XOS HOJIB "QUTADG'U BILIG" ASARIDA AXLOQ MASALASI.....	234-239
<i>Ризаев Илҳом</i> ТАРТИБ ВА ХАОС: ЎЗ-ЎЗИНИ ТАШКИЛЛАШТИРИШ ҲОЯЛАРИНИНГ ТАРИХИЙ ТАДҚИҚИ	240-247
<i>Niyozova Nilufar</i> OQILONA TURMUSH SHAROITINI YARATISHDA OILANING O'RNI	248-252
<i>Usmonov Farrux</i> FAN ETIKASI TUSHUNCHASINING TIZIMLI TAHLILI	253-258
<i>Mirjavxarova Feruzaxon Usmonjonovna</i> AYOLLARNI QO'LLAB-QUVVATLASHNING IJTIMOY, IQTISODIY VA MADANIY ASOSLARI: TARIXDAN BUGUNGI KUNGACHA	259-266
<i>Primov Baxriddin Abdiraxmonovich</i> JAMIYAT BARQARORLIGINI TA'MINLASHDA MA'NAVIY VA G'OYAVIY MEKANIZMLAR	267-272
<i>Raxmankulov Farxod Raximkulovich</i> ISLOHOTLAR JARAYONIDA MULKDORLAR QATLAMINING MILLIY O'ZLIGINI ANGLASHINING O'ZIGA XOS JIHATLARI	273-278
<i>Asatov Sodiq Safarovich</i> YANGI O'ZBEKISTONDA MILLIY VA UMUMINSONIY QADRIYATLARGA PRAGMATIK YONDASHUVLARNING IJTIMOY-FALSAFIY TAHLILI	279-284
<i>Yusupova Feruza Zoyirovna</i> AXLOQIY TAFAKKURNING TAKOMILASHUVIDA AXLOQIY IDEALGA BO'LGAN EHTIYOJ	285-290
<i>Aripova Zulfiyaxon Solijonovna</i> SINERGETIKANING FALSAFIY VA IJTIMOY DUNYOQARASHGA TA'SIRI	291-296
<i>Saodatov Alimardon Abduraxmonovich</i> YOSHLARDA TABIAT IFLOSLANISHINI OLDINI OLIH VA UNI ASRAB AVAYLASH MADANIYATINI SHAKLLANTIRISH	297-302

<i>Matluba Abduqodirovna Abdalimova</i> FALSAFIY TAFAKKURNI RIVOJLANTIRISHDA ANALITIK VA KRITIK YONDASHUVLAR	303-307
<i>Safarova Tumaris Rustamkulovna</i> KOTIB CHALABIYNING SHARQ ILM-FAN TARAQQIYOTIDA TUTGAN O'RNI	308-312
<i>Турсунов Мухиддин Болтаевич</i> АФСОНАВИЙ ДУНЁҚАРАШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ ВА УНИНГ ИНСОН ТАФАККУРИГА ТАЪСИРИ	313-316
<i>Mamanov Jamoliddin Abduraximovich</i> XRISTIANLIK DININING KELIB CHIQISHI VA G'ARB DAVLATLARIGA TARQALISHI	317-326
10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI	
<i>Karimova Ozodakhon Avazovna</i> LINGUOPRAGMATIC STUDY OF PHRASEOLOGICAL UNITS WITH A SOMATIC COMPONENT IN ENGLISH AND UZBEK LANGUAGES	327-338
<i>Sayfiddinova Gulnoza</i> MILLIY UYG'ONISH DAVRI QO'QON ADABIY MUHITIDAGI AYRIM TURKUM SHE'RLARNING JANRIY XUSUSIYATLARI	339-344
<i>Abdullayev Ziyodbek Mansurovich</i> O'ZBEK VA NEMIS TILLARI ANTROPONIMIKASIDA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR: KONTRASTIV TAHLIL	345-352
<i>Otaboyeva Mazmuna Rahimovna</i> FE'LNING SEMANTIK VA GRAMMATIK KATEGORIYALARIDAGI DARAJALANISHI: O'ZBEK VA INGLIZ TILLARI MISOLIDA	353-359
<i>Алиева Эльвина, Темирова Озода</i> ПОВЕЛЕНИЯ И ПОБУДИТЕЛЬНЫЕ ВЫСКАЗЫВАНИЯ СО ЗНАЧЕНИЕМ ЖЕЛАНИЯ В ПОЭТИЧЕСКИХ ТЕКСТАХ В. Ф. ХОДАСЕВИЧА	360-365
<i>Norqobilov Sanjar Rahmat o'g'li</i> BADIIY TARJIMADA LEKSIK-GRAMMATIK TRANSFORMATSIYALAR TADQIQI (JON GRINNING "THE FAULT IN OUR STARS" ROMANINING O'ZBEK TILIGA TARJIMASI MISOLIDA)	366-372
<i>Maxmudova Farangiz Muzaffar qizi</i> SAID AHMAD HAJVIYALARIDA YUKLAMALARNING AHAMIYATI	373-378
<i>Abdumajitov Xurshid Alisher o'g'li</i> MULOQOT VA MADANIYAT SHARHIDAGI SPORT TILI	379-382
<i>Rajabova Karomat Chorshanbi qizi</i> TURKOLOGIYADA SO'ZLASHUV USLUBIGA DOIR IZLANISHLAR	383-389
<i>Abdujalilova Ruxshona Abdug'afforzoda</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA JINOIY LINGVISTIK BIRLIKLARNING SHAKLLANISHIDA STILISTIK VOSITALARNING O'RNI	390-396
<i>Xasanova Kamila Baxtiyorovna</i> STUDYING ETHNOGRAPHIC VOCABULARY IN THE UZBEK LANGUAGE	397-401
<i>Бобаева Шахноза</i> ОСОБЕННОСТИ ЯЗЫКОВЫХ ЕДИНИЦ В РЕЧИ	402-407

<i>Рузибаева Азиза Қаҳрамановна</i> АВАЗ ЎТАР ИЖОДИНИНГ ЎЗБЕК ТИЛИГА ТАЪСИРИ	408-413
<i>Umurzakova Aygul Umarovna</i> ARAB TILSHUNOSLIGIDA ZIYORAT TURIZMI TERMINOLOGIYASINING LINGVISTIK XUSUSIYATLARI VA RIVOJLANISH JARAYONI	414-418
<i>Sobirova Nodirabegim Murodjon qizi, Egamberdiyeva Sarvinoz Esonali qizi</i> STILISTIK FIGURALARNING TARJIMADAGI O'ZIGA XOSLIGI	419-423
<i>Xo'jamberdiyeva Gavhar Ilhom qizi</i> INGLIZ TILIDA "CHILD" KONSEPTINI AKS ETTIRUVCHI NOMINATSIYALAR	424-427
<i>Мирзаева Феруза Самижоновна</i> ЎЗБЕК ХАЛҚ МАҚОЛЛАРИДА АНТРОПОНИМЛАРНИНГ ҚЎЛЛАНИЛИШИ	428-433
<i>Badalbayeva Maloxat Yulchiyevna</i> TRANSLATION FEATURES OF EMERGENCY TERMS IN ENGLISH AND UZBEK: A COMPARATIVE ANALYSIS	434-438
<i>Berdimurotova Sevara Maxmudovna</i> RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR SOHASIDAGI O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI NEOLOGIZMLARNING YASALISH USULLARI VA QO'LLANILISH XUSUSIYATLARI	439-444
<i>Po'latova Sarvinoz Botir qizi</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDA ZIDDIYATLI KOMMUNIKATSIYANING LIGVISTIK EKSPERTIZASI	445-449
<i>Aripova Saodat Taxiroyvna</i> INGLIZ VA O'ZBEK TILLARIDAGI HIKOYALAR TARJIMASINING LINGVOKULTUROLOGIK XUSUSIYATLARI	450-453
<i>Azamatova Gulnoza</i> THE GRAMMATICAL CATEGORY OF NUMBER IN THE GERMAN LANGUAGE	454-458
12.00.00 – YURIDIK FANLAR	
<i>Мухитдинова Фирюза</i> КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ И ПОЛИТИКО-ПРАВОВЫЕ ОСНОВЫ РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ СОЦИАЛЬНОЙ ЗАЩИТЫ НАСЕЛЕНИЯ В НОВОМ УЗБЕКИСТАНЕ	459-465
<i>Imotniyozov Doniyorbek Baxtiyor o'g'li</i> MULKNI BEGONALASHTIRISH SHARTNOMALARIGA OID KONSEPTUAL YONDASHUVLAR	466-470
<i>Ёкубов Шухратжон Восиджон угли</i> ИСКУССТВЕННЫЙ ИНТЕЛЛЕКТ КАК АВТОР И ИЗОБРЕТАТЕЛЬ: АНАЛИЗ ПРАВОВОЙ ЗАЩИТЫ ПРОИЗВЕДЕНИЙ И ИЗОБРЕТЕНИЙ, СОЗДАНЫХ ИИ, В РАМКАХ АВТОРСКОГО ПРАВА И ПАТЕНТНОГО ПРАВА	471-477
<i>Худайбердиева Мафтуна Зафар кизи</i> ОБЕСПЕЧЕНИЕ ПРАВА ДЕТЕЙ НА БЕСПЛАТНОЕ И КАЧЕСТВЕННОЕ ОБРАЗОВАНИЕ: МЕЖДУНАРОДНЫЕ ДОСТИЖЕНИЯ И АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ	478-483
<i>Begimov Rufat Musurmonovich</i> KONSTITUTSIYA – HUQUQ VA ERKINLIKLARIMIZ KAFOLATI	484-488
<i>Миножиддинов Абдурасул Баходирович</i> АЛИМЕНТ МАЖБУРИЯТЛАРНИНГ АЙРИМ МАСАЛАЛАРИ	489-494

<i>Иброҳимов Азимжон Абдумумин угли</i> “ЎЗБЕКИСТОН ФУҚАРОЛИК ҚОНУНЧИЛИГИДА КОРПОРАТИВ МУНОСАБАТЛАРГА ОИД ҚОИДАЛАРНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ: КОНЦЕПТУАЛ ЁНДАШУВ”	495-500
<i>Koryog'diyev Bobur Umidjon o'g'li</i> O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI FUQAROLIK KODEKSINING YANGI TAHRIRI LOYIHASI BIRINCHI BO'LIM 6-BOBIDAGI KONSEPTUAL MASALALAR TAHLILI	501-507
<i>Ғайбуллаев Соҳибжон Ғайбуллаевич</i> ИЖАРА ШАРТНОМАСИГА ОИД ҚОНУНЧИЛИКНИ ТАКОМИЛЛАШТИРИШ БЎЙИЧА АЙРИМ ЁНДАШУВЛАР	508-514
<i>Саидов Бобур Бахромжонович</i> ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ МЕХАНИЗМЫ ЗАЩИТЫ ПЕРСОНАЛЬНЫХ ДАННЫХ ПОЛЬЗОВАТЕЛЕЙ В ВЕБ-РАЗРАБОТКАХ	515-524
<i>Асадов Шаҳриддин Фахриддинович</i> РАҚАМЛИ ТЕХНОЛОГИЯЛАР АСОСИДА МАСЛАҲАТ ХИЗМАТЛАРИ КЎРСАТИШНИ ФУҚАРОЛИК-ҲУҚУҚИЙ ТАРТИБГА СОЛИШ	525-529
<i>Ганиев Нихолбек Валиевич</i> НОТИЖОРАТ КОРПОРАТИВ ТАШКИЛОТЛАР	530-536
13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI	
<i>Ortiqova Nargiza Akramovna</i> O'QUVCHILARDA TARBIYAVIY QADRIYATLAR MANBALARI VOSITASIDA UZLUKSIZ MA'NAVIY TARBIYANI OSHIRISHGA QARATILGAN SAMARALI PEDAGOGIK TEKNOLOGIYALAR	537-541
<i>Jamalova Nargiza Ulug'bek qizi</i> PEDAGOGIKA VA GUMANITAR FANLARINING JAMIYATDA TA'LIMNING O'ZGARISHI VA RIVOJLANISHIDA TUTGAN O'RNI	542-547
<i>Norboyev Nabijon Narziqulovich</i> SHAHMAT O'YININING SHAXS INTELEKTUAL SIFATLARINI SHAKLLANTIRISHGA TA'SIRI	548-553
<i>Batirov Behzod Baratovich</i> FIZIKA TA'LIM MAZMUNINI TABAQALASHTIRISHNING O'ZIGA XOSLIGI	554-559
<i>Razzoqova Mahliyo Qosimjonovna</i> GENDER METODINING NAZARIY ASOSLARI	560-564
<i>Xalilov Lenar Shevketovich</i> BO'LAJAK TASVIRIY SAN'AT O'QITUVCHILARIGA INNOVATSION O'QITISH USULLARINING SAMARADORLIGI VA PEDAGOGIK SHAROITLARI	565-569
<i>Turdimurodov Dilmurod Yo'ldoshevich</i> MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR JISMONIY TARBIYASINING PEDAGOGIK SHARTLARI	570-575
<i>Ernazarov G'olibjon Ne'matovich</i> JISMONIY YUKLAMADAN CHARCHASH VA QAYTARILISH DAVRLARINING FIZIOLOGIYASI	576-580
<i>Xudaykulova Dilbarxon Zokirovna, Erkinova Dilshoda Sherali qizi</i> BOLALARDA TADQIDIY FIKRLASH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHGA QARATILGAN PEDAGOGIK JARAYONNING ASOSIY XUSUSIYATLARI	581-586

<i>Eshdavlatov Abdullo Boybo'ri o'g'li, Uralov Sardor Abdulla o'g'li</i> TALABALARNING VOLEYBOL MASHG'ULOTLARIDA TEXNIK TAYYORGARLIGI	587-593
<i>Maxmudov Qudratbek Shavkat o'g'li</i> INGLIZ TILINI O'QITISHDA TALABALARNING MADANIYATLARARO MULOQOT KOMPETENSIYASINI TIL ELEMENTLARI ORQALI RIVOJLANTIRISH SAMARADORLIGI	594-607
<i>Mirzaeva Kamola Uralovna</i> THE ROLE OF THE FAMILY INSTITUTE IN EDUCATING A PROFESSIONAL GENERATION	608-612
<i>Tursunboyeva Mukhlisa Anvar kizi</i> BILINGUALISM AS A PROMISING FORM IN CHILDREN'S EDUCATION	613-619
<i>Ҳақназарова Нулуфар Қуранбоевна</i> ТАЪЛИМ ТРАНСФОРМАЦИЯСИ ШАРОИТИДА ПЕДАГОГ КАДРЛАР МАЛАКАСИНИ ОШИРИШНИНГ ПЕДАГОГИК ТИЗИМИНИ СТРУКТУРАВИЙ-ФУНКЦИОНАЛ ТАЪМИНОТИ	620-625
<i>Sheraliyeva Shahnoza Usmanovna</i> INGLIZ TILIDA TALABALAR YOZISH KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISHDA TURLI YOZMA MATN NAMUNALARINI TAHLIL QILISHGA QARATILGAN MASHQLARNING AHAMIYATI	626-633
<i>Джанабаева Адина</i> ВОЗМОЖНОСТИ ЦИКЛА ПЕДАГОГИЧЕСКИХ ДИСЦИПЛИН В ФОРМИРОВАНИИ МЕТОДИЧЕСКОЙ КОМПЕТЕНТНОСТИ БУДУЩИХ УЧИТЕЛЕЙ АНГЛИЙСКОГО ЯЗЫКА	634-641
<i>Xoliqnazarov Azamat Begaliyevich</i> TALABALARNING JISMONIY TARBIYA MASHG'ULOTLARIDA KUCH QOBILİYATLARINI RIVOJLANTIRISH	642-646
<i>Elboyeva Shaxnoza</i> QASHQADARYO VILOYATIDA PEDAGOGIKA FANINING RIVOJLANISHIDA XOTIN-QIZLARNING O'RNI	647-651
<i>Садиев Валижон</i> СОВРЕМЕННЫЕ ПОДХОДЫ К СОВЕРШЕНСТВОВАНИЮ ПЕДАГОГИЧЕСКИХ УСЛОВИЙ РАЗВИТИЯ ПАТРИОТИЧЕСКИХ КАЧЕСТВ УЧАЩИХСЯ В УСЛОВИЯХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ТРАНСФОРМАЦИИ	652-657
<i>Pulatova Muhabbat Egamberdievna</i> UZLUKSIZ KASBIY RIVOJLANTIRISH JARAYONIDA O'QITUVCHILARDA INNOVATSION KOMPETENSIYANI SHAKLLANTIRISH STRATEGIYASI	658-663

09.00.00-FALSAFA FANLARI – PHILOSOPHICAL SCIENCES**Received:** 10 November 2024**Accepted:** 15 November 2024**Published:** 25 November 2024*Article / Original Paper***ACTUAL PROBLEMS OF FORMATION OF PHILOSOPHICAL
THINKING IN STUDENTS****Ismailov Makhamadixon,**

Professor of Namangan Institute of Engineering and Construction,

Doctor of Philosophy,

E-mail: m.ismoilov67@gmail.com

Abstract. This article analyzes the current issues of forming a philosophical worldview among students. Philosophical outlook is important for students not only in acquiring scientific and academic knowledge, but also in making life decisions and understanding social and cultural values. The article discusses the main problems encountered in the formation of a philosophical worldview, including the development of students' critical thinking skills, effective methods of teaching philosophical knowledge, the practical importance of the science of philosophy and its role in society. Also, issues of modernization of philosophical education, use of interactive teaching methods and orientation of students to think globally will be considered. The article proposes necessary measures and innovative approaches to make the philosophical education of the educational system more effective and attractive.

Key words: philosophical outlook, critical thinking in students, teaching of philosophy, interactive teaching methods, philosophical education, societal values, methodological approaches, global thinking, educational system.

**TALABALARDA FALSAFIY TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHNING
DOLZARB MUAMMOLARI****Ismoilov Maxamadixon,**

Namangan muhandislik qurilish instituti professori,

Falsafa fanlari doktori

Annotatsiya. Mazkur maqolada talabalarda falsafiy dunyoqarashni shakllantirishning dolzarb masalalari tahlil qilinadi. Falsafiy dunyoqarash, talabalar uchun nafaqat ilmiy va akademik bilimlarni o'zlashtirish, balki hayotiy qarorlar qabul qilishda, ijtimoiy va madaniy qadriyatlarni anglashda ham muhim ahamiyatga ega. Maqolada falsafiy dunyoqarashni shakllantirishda duch kelinadigan asosiy muammolar, jumladan, talabalarning tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish, falsafiy bilimlarni o'qitishning samarali metodlari, falsafa fanining amaliy ahamiyati va jamiyatdagi o'rni muhokama qilinadi. Shuningdek, falsafiy ta'limni modernizatsiya qilish, interaktiv o'qitish usullarini qo'llash va talabalarni global miqyosda o'ylashga yo'naltirish masalalari ham ko'rib chiqiladi. Maqolada ta'lim tizimining falsafiy ta'limni yanada samarali va jozibador qilish uchun zarur choralar va innovatsion yondashuvlar taklif qilinadi.

Kalit so'zlar: falsafiy dunyoqarash, talabalarda tanqidiy fikrlash, falsafa fanini o'qitish, interaktiv o'qitish usullari, falsafiy ta'lim, jamiyat qadriyatlari, metodologik yondashuvlar, global tafakkur, ta'lim tizimi.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V4SI9Y2024N30>

Kirish. Falsafaning inson hayotida tutgan o'zni haqida gapirganda, uni insoniyatning mavjudligi, maqsadi va axloqi haqida chuqur o'ylash imkonini beruvchi bir muhim vosita sifatida ko'rishimiz kerak. Falsafa, asrlar davomida insonning ichki dunyosini, jamiyatdagi o'rnini va tabiat bilan bog'liqligini anglashda yordam bergan. Hayotning ma'nosi, erkinlik, adolat, baxt, o'lim va boshqa mavjudlik masalalari falsafaning markaziy mavzularidir. Shu bois, falsafa faqat ilmiy yoki nazariy fikr yuritishning bir usuli bo'lib qolmay, balki har bir insonni o'z hayoti va o'zligini anglashga undovchi kuchga ega. Falsafaning inson hayotidagi o'zni shundan iboratki, u bizga nafaqat "qanday yashash kerak?" degan savolni beradi, balki shu savolga javob topish jarayonida ruhiy va aqliy o'sishimizga yordam beradi.

Adabiyotlar tahlili va metodologiya. Falsafa, insoniyatning eng qadimiy va chuqur fanlaridan biri bo'lib, u hayotning ma'nosi, axloqiy qadriyatlar, erkinlik, adolat va insoniyatning mavjudligi haqidagi savollarni o'rganadi. Falsafaning roli faqat nazariy bilimlarni shakllantirishda emas, balki jamiyatda axloqiy va ruhiy izlanishlarni amalga oshirishda ham nihoyatda muhimdir. Shuning uchun, falsafiy fanlarga befarqlik, ayniqsa zamonaviy jamiyatda, turli salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin.

Birinchidan, falsafaga befarqlik insonning o'zligini anglashiga to'sqinlik qiladi. Falsafa yordamida inson o'zining ichki dunyosini, hayot maqsadini va axloqiy masalalarni aniqlaydi. Falsafiy mulohazalar hayotning noaniqliklariga nisbatan aniqroq qarashlarni shakllantiradi. Agar inson falsafaga befarq bo'lsa, bu uning hayotiy qarorlarida, shaxsiy va jamiyatdagi o'rnida adashishga olib kelishi mumkin. Masalan, axloqiy qarorlar va tanlovlar har doim yagona to'g'ri javobni taqdim etmaydi, lekin falsafiy tafakkur yordamida inson murakkab holatlarni chuqurroq tushunib, to'g'ri yo'lni tanlashi mumkin.

Ikkinchidan, falsafaga befarqlik jamiyatning axloqiy va madaniy zaiflashuviga olib keladi. Falsafa insoniyatni yaxshilash, adolat va erkinlikni targ'ib qilishda muhim vosita sifatida xizmat qiladi. Agar jamiyat falsafiy ta'limotlarni e'tiborsiz qoldirsa, bu, o'z navbatida, axloqiy zo'ravonlik, korrupsiya, adolatsizlik kabi salbiy hodisalarning kuchayishiga olib kelishi mumkin. Falsafaning rivojlanishiga befarq bo'lgan jamiyatlar ko'pincha manfaatparastlik va shaxsiy erkinlikni yuksaltirishda, balki umumiy yaxshilikka xizmat qilishda zaiflashadi.

Uchinchidan, falsafiy bilimlarning etishmasligi siyosiy va ijtimoiy muammolarga olib kelishi mumkin. Falsafa, insoniyatning umumiy qadriyatlarini va demokratik tamoyillarni shakllantirgan, jamiyatda erkin fikrlashni, adolatli qarorlar qabul qilishni targ'ib etgan. Falsafaga befarq bo'lgan jamiyatda esa, bu qadriyatlar o'zgarishi yoki yo'qolishi mumkin. Bunday hollarda, ayrim odamlar yoki guruhlar o'z manfaatlarini, jamiyatning umumiy manfaatlariga qarshi qo'yishi ehtimoli oshadi.

Shu bilan birga, falsafiy fanlarga befarqlik global miqyosda ham ijobiy o'zgarishlarga to'sqinlik qiladi. Falsafaning insoniyatni birlashtiruvchi kuchi mavjud. Falsafa, insonning barchasini birlashtiradigan qadriyatlarni, axloqiy tamoyillarni va erkinlikni ilgari suradi. Falsafaning ahamiyatini inkor etish, madaniy farqlarni va nizolarni kuchaytirishi mumkin, chunki insonlar o'rtasida umumiy tushunchalar, qadriyatlar va tamoyillar o'rnatilmaydi.

Xulosa qilib aytganda, falsafaga befarqlik nafaqat shaxsiy darajada, balki jamiyat va butun insoniyat darajasida salbiy oqibatlarga olib kelishi mumkin. Falsafiy tafakkur, nafaqat bilishga bo'lgan ishtiyoqni kuchaytiradi, balki jamiyatni yaxshilash, adolatni ta'minlash va insoniyatning umumiy ravnaqiga hissa qo'shish uchun zarur bo'lgan asoslardir. Shunday ekan,

falsafiy fanlarga befarqlik – bu nafaqat bilim va tafakkur, balki axloqiy, madaniy va siyosiy izlanishlarning zaiflashuvi demakdir.

Muhokama. Yuqoridan fikrlardan falsafiy tafakkurini shakllantirish ta'lim jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi, bu nafaqat o'quvchilarga ilmiy bilimlar, balki hayotga, jamiyatga, insoniyatga nisbatan chuqur va tanqidiy qarashni ham o'rgatadi. Falsafiy tafakkur — bu dunyoni tahlil qilish, undagi o'zgarishlarni tushunish, mantiqiy fikrlash, axloqiy qadriyatlarni qadrlash, shuningdek, inson hayotining maqsad va mazmunini anglashni o'z ichiga oladi. Falsafiy tafakkur, shuningdek, ijtimoiy va madaniy jarayonlarni idrok etish, jamiyatdagi turli muammolarga intellektual yondashuvni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Falsafiy tafakkur talabalarga nafaqat aniq fanlar bo'yicha bilim berish, balki umumiy mantiqiy fikrlashni, muammolarni keng nuqtai nazardan ko'rishni va xulosa chiqarishni o'rgatadi. Falsafiy tafakkur, o'z navbatida, talabalarni faol fikr yuritish, qaror qabul qilishda yanada chuqurroq tahliliy yondashuvga, fikrlarning asosli va izchil bo'lishiga o'rgatadi.

Falsafiy tafakkur, talabalarni faqat o'zining kichik dunyosida emas, balki global miqyosda ham fikrlashga undaydi. Falsafaning asosiy tamoyillari, masalan, inson huquqlari, erkinlik, adolat, etik qadriyatlar, tarixiy va madaniy farqliliklar kabi masalalar talabalarda keng dunyoqarashni rivojlantiradi. Bu talabalarni jamiyatdagi muammolarni, xususan, ijtimoiy adolatsizlik, ekologik inqiroz, global isish kabi masalalarni ongli ravishda anglashga yordam beradi.

Falsafa, ayniqsa axloqiy tamoyillarni o'rgatish orqali talabalarni yuksak ma'naviy qadriyatlar va insonparvarlik g'oyalari bilan tanishtiradi. Talabalar o'z qarorlarini faqat ilmiy, balki axloqiy jihatdan ham to'g'ri qabul qilishni o'rganadilar. Bu, o'z navbatida, ularning shaxsiy hayotida, jamiyatda va professional faoliyatda to'g'ri va mas'uliyatli qarorlar qabul qilishlariga yordam beradi.

Falsafiy tafakkur talabalarda jamiyatdagi o'z o'rnini anglash va ijtimoiy mas'uliyatni his qilishni kuchaytiradi. Falsafa orqali talaba nafaqat o'zining huquqlari, balki jamiyat oldidagi burchlari va mas'uliyatlarini ham anglaydi. Bu, o'z navbatida, yosh avlodni ijtimoiy jihatdan faollashtiradi, ular jamiyatdagi ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy jarayonlarda faol ishtirok etishga tayyorlanadi.

Falsafiy tafakkur, talabalarning kreativ va innovatsion fikrlash qobiliyatini rivojlantirishga ham katta hissa qo'shadi. Falsafa turli qarashlarni tahlil qilish, an'anaviy fikrlar bilan tanishish, yangi g'oyalar va yondashuvlarni qabul qilishga undaydi. Bu, ayniqsa, ilmiy va texnologik yangiliklar yaratishda, yangicha yondashuvlarni taklif etishda foydalidir.

Falsafiy tafakkur talabalarni ilmiy izlanishlarga yo'naltirish bilan birga, jamiyatning taraqqiyotiga hissa qo'shishga tayyorlaydi. Falsafa, tarixiy va ijtimoiy tajriba asosida, hayotdagi turli murakkabliklarni va qarama-qarshiliklarni tushunishga yordam beradi. Bu nafaqat ilmiy faoliyatda, balki jamiyatdagi ijtimoiy, siyosiy va madaniy jarayonlarga bilimli yondashuvni shakllantiradi[1,45].

Talabalarda falsafiy tafakkurni tashkil etish, nafaqat ilmiy bilimlarni oshirish, balki ularning ijtimoiy mas'uliyatini kuchaytirish, tanqidiy fikrlash qobiliyatini rivojlantirish va keng dunyoqarashni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Falsafiy tafakkur talabalarga faqat axloqiy va mantiqiy masalalar bo'yicha qarorlar qabul qilishda yordam berib qolmay, balki ularni jamiyatda faol va mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllantiradi. Shu sababli, ta'lim tizimida falsafiy tafakkurni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratish zarur. Falsafa fani talabalar

orasida qiziqish va motivatsiyani oshirish uchun bir qator mexanizmlar va metodlarni qo'llash mumkin. Bu metodlar talabalarni falsafani nafaqat nazariy bilim sifatida, balki hayotda qanday qo'llanilishini anglashga yo'naltiradi. Quyida ba'zi mexanizmlar keltirilgan:

Falsafa ko'plab talabalar uchun noaniq yoki uzoq, murakkab ilm sifatida ko'rinishi mumkin. Shuning uchun falsafaning kundalik hayot bilan bog'lanishini ko'rsatish muhim. Masalan, axloqiy dilemmalar, siyosiy masalalar, ekologik muammolar va insonning mavjudlik masalalari haqida gapirish talabalarni qiziqtirishi mumkin. Falsafa bo'yicha faqat nazariy ma'lumotlar berishdan ko'ra, interaktiv metodlar, ya'ni talabalarga munozara va bahslarni tashkil qilish, turli falsafiy savollarni guruhlarda muhokama qilish talabalar qiziqishini oshiradi. Bu jarayon o'z fikrini ifoda etish va boshqalarning fikrlarini eshitish imkoniyatini yaratadi. Falsafiy mavzularni o'rgatishda film va adabiyotlarni qo'llash yaxshi metod bo'lishi mumkin. Misol uchun, "Matrix", "Inception" yoki "The Truman Show" kabi filmlar mavjudlik va haqiqatning falsafiy masalalarini ko'rsatadi. Bu filmlar talabalarda falsafiy savollarni tug'diradi va ularni yanada chuqurroq o'rganishga undaydi.

Falsafiy tarixdagi katta shaxslar, masalan, Sokrat, Platon, Aristotel, Kant, Nietzsche va boshqalar haqida ma'lumotlar berish va ularning o'z zamonasida qanday muammolarga javob izlaganini tushuntirish talabalarni qiziqtirishi mumkin. Shuningdek, zamonaviy falsafiy qarashlar va dunyoqarashlarni tahlil qilish talabalar uchun foydali va qiziqarli bo'ladi. Falsafiy metodlarni amaliyotga qo'llash ham muhim. Masalan, deduksiya, induksiya, tanqidiy fikrlash kabi usullarni talabalarga o'rgatish va ularni muammolarni hal qilishda ishlatishga undash. Falsafa o'rganilayotgan soha bo'lib, talabalarga qarorlar qabul qilishda yordam beradigan yondashuvlarni o'rgatadi[4,18].

Natijalar. Falsafaning boshqa fanlar, masalan, psixologiya, siyosatshunoslik, iqtisodiyot yoki san'at bilan qanday bog'lanishini ko'rsatish, talabalar uchun qiziqarli bo'lishi mumkin. Bunday integratsiya, falsafa fanining keng doiradagi muammolarga ta'sirini tushunishga yordam beradi. Talabalar uchun savol-javob sessiyalari tashkil qilish yoki ularga o'z savollarini berish imkoniyatini yaratish, fikrlarni ochiq tarzda muhokama qilish, falsafaga qiziqishni oshiradi. Ular nafaqat o'qituvchilardan, balki guruhdoshlaridan ham yangi g'oyalar olishadi. Falsafaning murakkab konsepsiyalarini oddiy, tushunarli va ta'sirchan tarzda talabalarga taqdim etish zarur. Darslarni misollar, analogiyalar va vizual materiallar yordamida boyitish talabalar uchun juda samarali bo'lishi mumkin.

Falsafiy dilemmalar, masalan, "Tashabbus va erkinlik", "Axloqiy qarorlar", "Adolat" kabi mavzular orqali talabalarga tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda yordam berish mumkin. Bu talabalarga falsafiy g'oyalarni tahlil qilishda va o'z pozitsiyalarini yaratishda foydali bo'ladi. Falsafaga bo'lgan qiziqishni oshirish uchun o'qituvchining yondashuvi ham muhim rol o'ynaydi. O'qituvchining intellektual qiziqishi, shaxsiy motivatsiyasi va talabalar bilan yaqin aloqada bo'lishi talabalarda o'rganishga bo'lgan ishtiyoqni kuchaytiradi[2,82].

Bu metodlar orqali falsafa talabalarga nafaqat ilmiy bilim, balki hayotiy tajriba va falsafiy qarashlarni shakllantirishda yordam beradi.

Xulosa. Xulosa qilib aytish mumkinki, falsafa talabalar uchun nafaqat ilmiy soha, balki dunyoqarashni shakllantiruvchi va hayotiy qarorlarni qabul qilishda yordam beruvchi bir jarayon sifatida qiziqarli bo'lishi kerak. Bu fanni o'rganishda talabalar shaxsiy va ijtimoiy masalalarga chuqurroq yondashuvni, tanqidiy fikrlashni va mantiqiy tahlilni rivojlantiradilar.

Falsafaning ahamiyatini talabalar uchun ochib berish, uni ularning kundalik hayoti va zamonaviy muammolari bilan bog'lash orqali o'rganish yanada samarali bo'ladi.

Talabalarni falsafaga qiziqtirish uchun o'qituvchi darslarni interaktiv, amaliy va zamonaviy uslublar orqali olib borishi, talabalarning o'z fikrini ifoda etish imkoniyatlarini yaratishi, shuningdek, falsafiy konsepsiyalarni real hayotdagi misollar bilan bog'lash zarur. Falsafa fani shunchaki ilmiy tushunchalar to'plami emas, balki insonning ichki va tashqi dunyosi haqida chuqurroq fikrlashni rivojlantirishga yordam beradigan kuchli vositadir.

Shu bilan birga, talabalarni falsafaga qiziqtirishda ularning ijodiy va intellektual potensialini ochib berish muhimdir. Buning uchun savol-javoblar, munozaralar, filmlar va adabiyotlar kabi metodlar orqali talabalarda fikrlashning yangi ufqlarini ochish zarur. Falsafa faniga qiziqish faqat bilim olish bilan cheklanmaydi, balki insonni o'zi va atrofidagi dunyo haqida chuqurroq o'ylashga undaydi, bu esa uning shaxsiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Shunday qilib, falsafani talabalar uchun qiziqarli, motivatsiyali va amaliy tarzda taqdim etish, ularning o'z hayotlari va qarorlariga yanada ongli yondashuvni shakllantiradi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Akademik M.M.Xayrullaevning ilmiy me'rosi va falsafa fanlarining dolzarb masalalari mavzusida ilmiy-nazariy seminar materiallari. –T.: 1-kitob, O'zR FA Falsafa va huquq instituti, 2011.
2. N.Jo'rayev. "Taxayyul, tasavvur, tafakkur". 193-bet, T., "Yangi asr avlodi", 2015-yil.
3. Ruzmatova G, Karimov R, "Falsafa tarixi: Eng yangi davr g'arb falsafasi", 81-bet, T., "Universitet", 2017.
4. "Emergence of the history of Chinese philosophy", Comparative Approaches to Chinese Philosophy. Cua, Anthony S.
5. D.Rutherford (ed.), The Cambridge Companion to Early Modern Philosophy (Cambridge UP, 2006)

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/9 (4) – 2024

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).